

Karlstad Business School
Handelshögskolan vid Karlstads universitet

Camilla Karlsson

Spa – flykt eller vardagslyx?

Optimum medicamentum quies est –
”Frid är den bästa medicinen”

Spa – escape or everyday luxury?

Optimum medicamentum quies est -
”Peace is the best medicine”

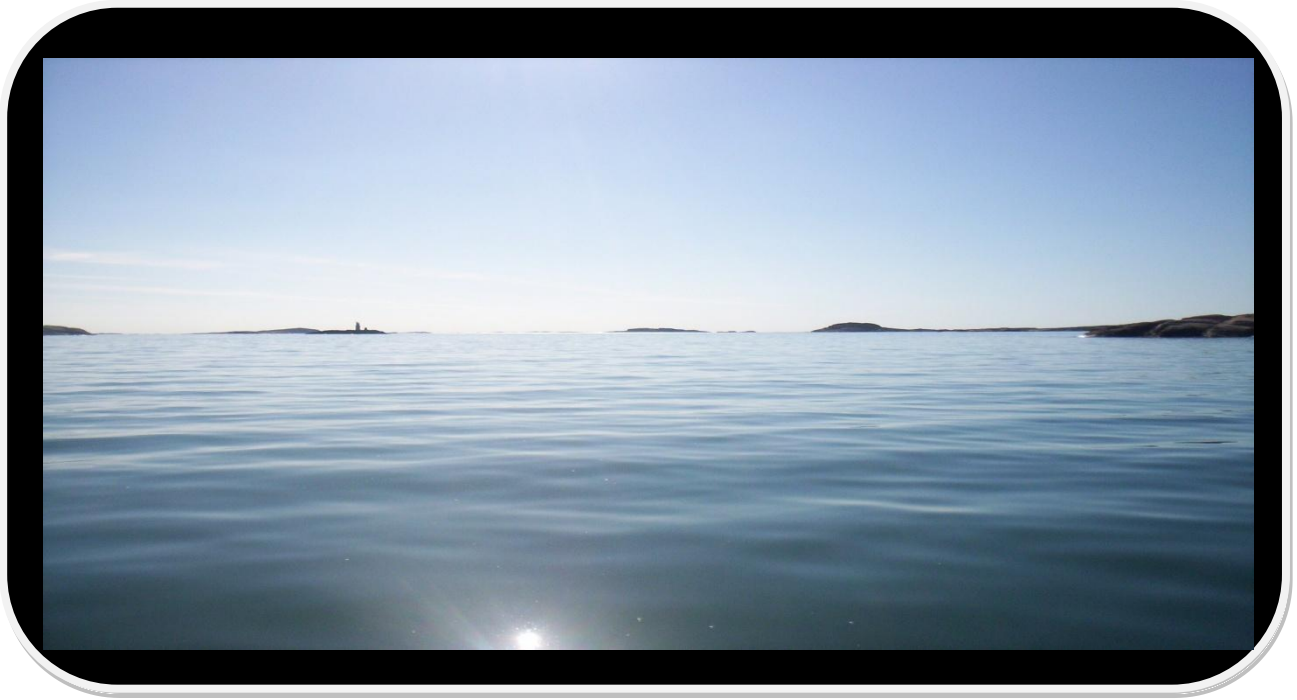
Turismvetenskap

C-uppsats

Termin: Vårtermin 2013

Handledare: Thomas Blom

Karlstad Business School
Karlstad University SE-651 88 Karlstad Sweden
Phone: +46 54 700 10 00 Fax: +46 54 700 14 97
E-mail: handels@kau.se www.hhk.kau.se

Förord

Under utförandet av min C-uppsats har jag lärt mig att samarbeten är av betydande roll för att nå ett slutresultat, då i form av handledare och dem personer som under arbetets gång blir inblandade av olika anledningar. Med detta vill jag rikta ett tack till Carina Wallberg, spachef för Varbergs kurort Comwell, Malin Gustafsson, spachef för Vann Spa Hotell Konferens och Kerstin Glaés, spachef för Strömstads badanstalt som tog sig tid och lät sig intervjuas och deltagit i min uppsats. Med stort engagemang och god vetskap om sin bransch har De hjälpt mig komma vidare i mitt arbete.

Riktat även ett tack till dem som tog sig tid at besvara min enkät-undersökning jag genomförde under skapandet av min uppsats. Utöver detta vill jag visa tacksamhet till dem som hjälpt mig genomföra detta, familj och vänner, Tack!

Vill även rikta ett stort tack till min handledare Thomas Blom, prorektor på Karlstads universitet, som med sina omfattande kunskap och otroliga engagemang underlättat min väg till slutförandet av mitt arbete och givit mig goda råd och bistått med all kunskap han innehar.

Tack!

KANDIDATEXAMEN C-UPPSATS

FÖRFATTARE: CAMILLA KARLSSON, TURISMPROGRAMMET KARLSTADS UNIVERSITET 2013.

Sammanfattning

I denna uppsats har jag undersökt trenden kring spa-anläggningar i Sverige och hur framtiden ser ut för branschen, och utöver detta studerat varför den enskilda individen söker sig till spa-anläggningar. Med detta som utgångspunkt valde jag att genomföra en kvalitativ undersökning i form av intervjuer och ställde mina frågor till tre spa-chefer vars anläggningar är placerade på Västkusten, Sverige. Genomförde även en enkät-undersökning för att kunna skapa en bild av den enskilda individens anledning eller lockelse till en spa-vistelse. Med litteratur skapade jag en grundlig bild av hur spa-anläggningar såg ut i dåtid och varför dem uppkom och fanns. Vi är ett folk med konstant teknisk utveckling och försöker effektivisera vår verklighet i den mån det fungerar men om våra kroppar hänger med i denna evolution är något som ständigt diskuteras. Detta är en av de orsaker till min undran kring uppkomst och framgång för spa-branschen, om dessa två, stress bland annat och anläggningar, kan inneha någon konkret sammankoppling eller om dessa två är oberoende av varandra men skapar möjligheter att utvecklas tillsammans. Ihop med litteratur jag sammanfattat och läst kunde jag tillsammans med mina undersökningar sammanfatta att spa-anläggningar är här för att stanna men att utbudet av behandlingar och alternativ ständigt ändras då det anpassas till kundklientelet. En stor anledning till varför personer söker sig till spa-anläggningar är för avkoppling, både från vardagen och som människa under press. Vi är mer medvetna om våra egna kroppar och välmående och även om den ekonomiska situationen inte främjar branschen minskar inte inkomsterna i det stora hela.

Abstract

In this paper I have examined the trend around spa-facilities in Sweden and what the future holds for the industry, and beyond that I studied what the individual person searches for in a spa. Based on this, I decided to conduct a qualitative study with interviews and asked my questions to three spa-managers located on the West coast of Sweden. I implemented a survey to be able to create a picture of the individual's reason or attraction to a spa break. With literature, I created a thorough image of the spa-facilities of the past until today and why they occurred and was. We are people with constant technological development and trying to make our reality more efficient as we go along, but if our bodies can keep up with the evolution is something that is constantly discussed. This is one of the reasons for my curiosity about the origin and the success of the spa-industry if these two, including stress and facilities, can hold any concrete linkage or these two are independent of each other but create opportunities to develop together. Together with the literature I read I was able to with my studies conclude

that spa-centers are here to stay but the range of the treatments and options are constantly changing as it's adapts to the customers clientele. A major reason why a person goes to spa is for relaxation, both because of everyday pressure and take a break. We are more aware of our own bodies and wellbeing and even if the economic situation does not promote the industry, it does not reduce the income of the whole.

Innehållsförteckning

Förord	2
Sammanfattning	3
Abstract.....	3
1. Introduktion	1
1.1 Inledning	1
1.2 Bakgrund	1
1.3 Syfte.....	2
1.4 Frågeställningarna:	2
1.5 Problematisering	2
1.6 Avgränsning.....	3
1.7 Dispositionen	4
2. Metod.....	5
2.1 Deduktion, induktion och abduktion.....	5
2.2 Kvalitativ och kvantitativ forskningsmetod	5
2.3 Validitet, reliabilitet och objektivitet	6
2.4 Explorativ, deskriptiv, explanativ och normativ studie	7
2.5 Genomförande	7
2.6 Metodkritik	8
3. Teoretiska utgångspunkter.....	10
3.1 Dåtid	10
3.2 Nutid	12
4. Empiri	15
4.1 Intervjuer och observationer	15
4.2 Enkätundersökningen	17
5. Analys	18
6. Diskussion och slutsats	21
Källor	22
BILAGA 1.....	24
BILAGA 2.....	25

Bild på andra bladet är tagen av författaren själv, Camilla Karlsson, i Hamburgsunds skärgård 2004.

Spa – flykt eller vardagslyx?

1. Introduktion

I denna del kommer förklaring för val av ämne och yttlig information kring det framställas. Min frågeställning och undersökning introduceras även här och kommer sedan vara en röd tråd genom hela uppsatsen.

1.1 Inledning

Jag har valt att skriva en uppsats om spa och den upplevelse kunder och besökare får och vad de eftersöker vid en spa-vistelse. Jag har personligen ett intresse för turism i allmänhet, men upplevelsen att få kunden att må bra i synnerhet. Valet av ämne i föreliggande arbete utgår i från detta område och mitt fokus är att utifrån en genomförd empirisk studie belysa dels trenden kring spakulturen generellt, men främst varför intresset för denna upplevelse är och har varit efterfrågad under lång tid. För min empiriska studie avgränsar jag mig till Strömstads badanstalt, Varbergs kurort (Comwell) och Vann spa, hotell och konferens, utanför Smögen då det är tre av Sveriges större anläggningar. Dessutom är Strömstad en av de äldsta badorterna i Sverige.¹

1.2 Bakgrund

Det finns ett dagligt behov av avstressande aktiviteter då de flesta ofta kan sägas ”springa i kapp med tiden”. Spa och kurorter är något som funnits sen urminnes tider och individer har alltid haft ett behov att göra sig rena av olika anledningar, själsliga, kroppsliga eller medicinska.² Det var redan från början en tanke om ett välmående och hygien kring sina besök på dessa anläggningar och har fortsatt ha den innebörden men med mer hälsa och välbefinnande i fokus. I dagens läge finns det spa-anläggningar i hela Sverige och tillgängligheten har gjort det mer attraktivt då besökare kan få ett avbrott i vardagen. Ett besök på ett spa inger oftast en helhetsupplevelse med fokus på hälsa, skönhet och rekreation men detta skiftar lite från land till land. Så som i USA där plastikkirurgerna ligger granne med anläggningarna, i Tyskland är den medicinska betydelsen fortfarande det största målet med ett besök och runt Medelhavet är det mer fokus på kosmetisk skönhet. Vattnet är dock medelpunkten för ett spa-besök än idag även om det kopplas till friskvård och hälsohem. År 2010 var 279 spahotell och dag-span företagsregistrerade.³

En tydlig framgång och utbyggnad av den här sortens anläggningar är något som uppmärksammas och blivit ett med människors aktiviteter.

¹ Hult, A. ”Dricka brunn - Om gamla tiders spa” (2007)

² www.home-expo.se/spabad/historia Hämtad:2013-04-20

³ Sveriges hotell och restaurangföretagare ”Spamarknaden i Sverige 2010”

Tiden vi lever i lägger fokus på en perfektion psykiskt och fysiskt, vilket lett till att kraven på hjälpmedlen runt om kring oss blivit högre och därav har anläggningarna blivit mer av friskvårdsanläggningar i dagens läge.

Vi som individer tar oss dit för att få en skön massage eller ett avslappnande bad men även för att bättra på vårt yttre med hjälp av den kunniga personal som finns på plats. Det är den stora skillnaden med dåtidens anläggningar, som då mestadels handlade om den sociala hälsan och hygien, men harmonin och omhändertagandet är lika.

Wellness-trenden är något bestående men som ändrar sammanhang i sin produkt när det kommer till span. Det har enligt gamla undersökningar konstaterats att spa antagligen är här för att stanna men kan komma att ändra sig lite när det gäller innebörd och vad som erbjuds.⁴ Därav mitt intresse i att fortsätta undersöka hur det ser ut kring framtiden för span och hur utvecklingen sett ut den senaste tiden. Jag vill med uppsatsen skapa ett förståande kring dess uppkomst och varför det blivit så populärt som aktivitet.

1.3 Syfte

Med denna uppsats vill jag skapa en förståelse för användandet av spa och studera om det är mer attraktivt med anläggningar än att ordna det själv där hemma. Jag vill även forma en bild kring trenden för spa och hur den ser ut i dagsläget.

1.4 Frågeställningarna:

- Vad har besökarna för anledning till sin vistelse på spa?
- Hur ser trenden ut för spa-anläggningar?
- Varför spa-anläggningar blev framgångsrika, från då fram tills idag?

1.5 Problematisering

Våra kroppar är anpassade att hantera stress och plötsliga händelser på ett sätt som gör att systemen fortsätter fungera i kroppen, men för varje dag som går utsätts vi för mer långvarig och påtaglig stress utifrån som gör att våra system sätts ned och vi är mer påverkade nu än någonsin innan. Stressrelaterade sjukdomar och symptom är bland de vanligaste orsakerna till läkarbesök numera.⁵

Det faktum att vi utsätts för mer stress nu och att vi är mer intresserade att ta hand om oss själva ihop med en ökad tillgänglighet av spa-anläggningar har ökat inkomsterna för anläggningarna i Sverige, under 2010 besökte 1,1 miljoner gäster 68 spa-hotell runt om i landet.⁶

⁴ www.experienceispa.com/media/facts-stats/ Hämtad: 2013-05-19

⁵ www.socialstyrelsen.se/publikationer2009/2009-126-71/Documents/6_Psykosociala.pdf Hämtad: 2013-05-19

⁶ Sveriges hotell och restaurangföretagare ”Spamarknaden i Sverige 2010”

En konsumtionsrapport sammanställd år 2010 belyser att det är hälso- och sjukvård som ökat mest sedan 2008 vad avser konsumtion. Enligt samma rapport ligger inköp av hygienartiklar på tredje plats i listan. Mellan åren 1999 och 2009 ökade konsumtionen av hälso- och sjukvårdsrelaterade tjänster med 76 procent.

Dessa två faktorer ställt mot varandra innebär att även om inhandlandet av hygienartiklar ökat är det ändå mer som lagts på att besöka vård och hälsohem, där inräknat span.

Ekonomisk kan dessa två ej jämföras rakt av, då prissättningarna är olika, men procentuella olikheten kan dock ge en bild av konsumtionen i Sverige.⁷

Är trenden att spendera tid på spa-anläggningar något som då kan tolkas som en flykt från vardagen, en retreat, eller är det något vi unnar oss som lyx? Skulle vi inte lika gärna kunna ta hand om oss själva i hemmet där vi bor utan att behöva besöka ett spa?

1.6 Avgränsning

Ut efter tidschemat för arbetets utförande och det faktum att jag arbetade själv gjorde att mitt val av koncentrerat fokus på spa-anläggningar hölls inom Sverige och smalade av det till dem som är placerade på den västsvenska kusten. Detta på grund av om eventuell resa blev nödvändig gav detta mig bättre kommunikationsmöjligheter.

⁷ Sveriges hotell och restaurangföretagare ”Spamarknaden i Sverige 2010”

1.7 Dispositionen

Kapitel 1 Introduktion - *I denna del kommer förklaring för val av ämne och ytlig information kring det framställas. Min frågeställning och undersökning introduceras även här och kommer sedan vara en röd tråd genom hela uppsatsen.*

Inledning, Bakgrund, Syfte, Frågeställningarna, Problematisering, Avgränsning.

Kapitel 2 Metod - *I denna del av arbetet tar jag min utgångspunkt i olika vetenskapliga angreppssätt farifrån jag därefter redovisar de val jag gjort för föreliggande arbete.*

Deduktion, induktion och abduktion, Kvalitativ och kvantitativ forskningsmetod, Validitet, reliabilitet och objektivitet, Explorativ, deskriptiv, explanativ och normativ studie, Genomförande, Metodkritik.

Kapitel 3 Teoretiska utgångspunkter - *Under denna del i uppsatsen beskriver jag redan befintlig information och kunskap i området jag valt att undersöka. En beskrivning till bakomliggande historia kring ämnet och uppkomst följer även här.*

Då, Nu.

Kapitel 4 Empiri - *I följande text ska jag återge den information och data som samlats in med hjälp av de olika insamlingsmetoderna, intervjuer, observationer och enkätundersökning. Metod-kritik skrivs därefter.*

Intervjuer, Observationer, Enkätundersökningen.

Kapitel 5 Analys - *Under denna rubrik redovisas resultatet av studien vilket också relateras till mina teoretiska utgångspunkter.*

Kapitel 6 Slutsats - *Under denna del sammanförs teori, empiri och en diskussion förs utifrån dessa ihop med egna reflektioner.*

2. Metod

I denna del av arbetet tar jag min utgångspunkt i olika vetenskapliga angreppssätt farifrån jag därefter redovisar de val jag gjort för föreliggande arbete.

2.1 Deduktion, induktion och abduktion

När en uppsats skrivs kan sättet att komma fram till slutsatserna vara olika, vilket deduktiv, induktiv och abduktiv står för. En verklighet kan undersökas och utifrån det kommer författaren fram till en slutsats som innebär att ett induktivt skrivsätt gjorts. Vid induktion behövs ej teori inläsas och undersökas innan studie genomförs, utan teori-delen kan skapas och formas utefter vad empiri-delen gett författaren för information. Deduktion innebär att undersökaren börjar med att samla teori och ut från det görs vissa prognoser i empirin och författaren gör sedan studier för att styrka detta. Det görs alltså prognoser på enskilda händelser utifrån redan existerande teori.

Slutligen abduktion där en skiftande förflyttning mellan ovanstående sätt sker under skrivandets gång.⁸

2.2 Kvalitativ och kvantitativ forskningsmetod

Dessa två metoder innebär vad för studie som genomförs av författaren och vad det är jag som författare valt att undersöka som avgör vilken metod som används i studien.

Kvantitativ studie kan omvärderas i numerisk form och mätas, kan bland annat genomföras i enkätform. Den är till stor hjälp om en struktur i data vill finnas och kan oftast omvandlas till statistisk form. Metoden kan vara tidskrävande och arbetsfylld då den information och data som samlas in bör vara av en sådan kvantitet att kvalitén i undersökningen hålls hög. Denna metod skapar en bild som stark grund att göra en studie på då mängd och sätten att föra fram resultaten bygger på siffror och oftast framställs i diagram och tabeller, ett vetenskapligt erkännande. Studier genomförda med denna metod kan ses som mer trovärdig och neutral ur resultatets perspektiv då författaren ej alltid är direkt inblandad i utfrågningen. Analyserna som görs ut efter insamlad kvantitativ data går relativt fort att sammanfatta och fakta kan byggas på ett tillitsfullt sätt då mängden av respondenter skapar en solid grund för påståenden.

Däremot kan bortfall av respondenter vara av stor mängd och frågorna som ställs kan formuleras fel så att svaren inte blir vad som tänkts, inte vad författaren anses vilja ha utan ut efter frågans syfte och dess undersökning.⁹

Kvalitativa studier är metoden som används om en djupare förståelse för ämnet vill skapas. Det är svårare att generalisera med svaren än i kvantitativa metoden.

⁸ Björklund, M. & Paulsson, U. "Seminarieboken – att skriva, presentera och opponera" (2010)

⁹ Denscombe, M. "Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna" (2008)

Metoden har mer fokus på orden, det är med dom som det sen skapas beskrivning av ett område. Forskning ur ett kvalitativt perspektiv kan ibland associeras med en helhetssyn. Värderingar, tro och personlighet är saker, beteenden som spelar in när undersökningar av denna form görs, kan ej helt elimineras. En fördel med denna metod kan vara att den anses vara ”förankrad i verkligheten” på ett sätt som den kvantitativa ej är. Författaren bör räkna in en viss feltolkning av de svar som ges, då individer tolkar olika ut efter tankar och värderingar. Lika mycket som den svarar på en studies syfte kan den lämna fortsatta frågor kring ett område, på grund av dess sätt att samla in data. Nackdelen med den här metoden kan vara att en generell bild ej kan göras och även om informationen kan vara mångfaldig och bra ger den enbart en bild ut efter den jag frågar, inte en hel bransch alla gånger.¹⁰

De båda metoderna går att använda sig i samma studie och kan i många fall stärka frågeställningen och syftet med ett arbete, kallas triangulering.¹¹

2.3 Validitet, reliabilitet och objektivitet

Handlar om insamlad datas giltighet och pålitlighet. Författare vill alltid uppnå så hög validitet som möjligt, även reliabilitet. Det är ord som alltså betecknar ett arbetes insamlade informations tillförlitlighet. Från början utformad för kvantitativ forskningsmetod men på senare år även använd ihop med den kvalitativa. Skillnaden mellan metoderna är att under kvantitativ forskning ser författaren till att undersökningen och dess innehåll ska ha så hög validitet och reliabilitet innan den påbörjas medans under kvalitativ metod fullföljs den under arbetets gång.¹²

Reliabilitet innebär huruvida samma mätning av en fråga vid flera och olika tillfällen får samma resultat vid sammanställning. Det kan ändra sig med anledning av när och hur intervjuaren frågar personen. Respondenter kan bli påverkade av yttre faktorer, så som andra personer och media, men även av den som ställer frågorna. Hög reliabilitet innebär inte hög validitet.¹³

Validitet innebär i sin tur om en fråga mäter eller beskriver det undersökaren är ute efter. Ett ord vars betydelse egentligen är vag då en exakt vetenskap i förväg ej kan ges. På ett ungefär kan förklaring ges som så här att hög validitet för en undersökning innebär att frågorna som besvarats ger det resultat som undersökaren förutsatt eller önskar. Då måste alltså först frågorna vara ställda på ett sätt så att respondenterna förstår dem rätt och sedan svara på ett sätt som skaparen förväntat sig eller snarare svarar så som redan konstaterats innan slutsats gjorts.¹⁴

Om frågorna saknar reliabilitet fattas även validitet, tvärtom är däremot inte lika självklart, så validiteten behöver ej vara hög bara för att reliabiliteten är det.

¹⁰ Repstad, P. ”Närhet och distans – Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap” (2007)

¹¹ Björklund, M. & Paulsson, U. ”Seminarieboken – att skriva, presentera och opponera” (2010)

¹² www.uppsatsguiden.se/ Hämtad: 2013

¹³ Bell, J. ”Introduktion till forskningsmetodik” (2009)

¹⁴ Bell, J. ”Introduktion till forskningmetodik” (2009)

Utfrågaren kan få samma svar på en fråga vid tre tillfällen, hög reliabilitet, men det innebär inte att svaret innehar hög validitet då svaret kanske inte mäter det den är menad att göra.¹⁵

Objektiviten handlar om som det låter, att se hur egna värderingar och åsikter påverkar studien. Författare bör ej ge inslag eller låta sina egna värderingar påverka hur slutsatserna görs eller hur studierna genomförs. Jag som författare kan även påverka mina respondenter på olika sätt under studiens gång genom till exempel kroppsspråk eller ledande frågor. Hur neutral man kan vara som författare i sin egen text tvistas det om, men då kan huvudsaken vara att analys och teori ej visar någon annan information än den egentliga som tas från litteratur och av respondenter, och då i den mån det går. Som undersökare kan en viss påverkan alltid ske på de tillfrågade, även yttre omständigheter påverkar till viss del omedvetet.

2.4 Explorativ, deskriptiv, explanativ och normativ studie

Vad för sorts studie som genomförs beror på mängden kunskap som finns innan i det forskningsområdet du väljer att skriva om. Den explorativa, undersökande, studien nyttjas när kunskapen ej är så stor och författaren vill hitta en förståelse till grunden. Deskriptiv, beskrivande, är när en viss mått av kunskap finns inom forskningsområdet och författaren vill förklara men ej beskriva relationer. Explanativa, förklarande, blir det då en djupare kunskap eftersöks och författaren även vill beskriva och förklara. Den normativa studien är när kunskap och förklaring finns om forskningsområdet och målet är att ge förslag på åtgärder och handledning.¹⁶

2.5 Genomförande

Jag valde utefter min frågeställning att göra en kvalitativ studie och där efter en kvantitativ. Mitt fokus låg på att intervjua minst tre spa-anläggningar för att skapa en bild av trenden kring spa utifrån anläggningarna själva och deras arbete. Om jag hade valt att skapa en bild utifrån den enskilda individen är risken att spridningen av svar skulle blivit så brett att jag som författare ej kunnat sammanfatta detta. Arbetet är av abduktiv ansats då jag pendlat mellan empirin och teorin och kompletterat allt efter som jag genomfört arbetet.

Antalet intervjuer blev tre då många tackade nej till att delta i min uppsats vilket försvårat arbetet men jag anser ändå att mitt empiriska underlag är tillräckligt för att kunna nå ett resultat utifrån mitt ställda syfte. För att komplettera intervjuerna genomförde jag en observation av respektive hemsida tillhörande spa-anläggningarna för att se om svaren var likvärdig hemsidorna, deras sätt att marknadsföra sig.

Jag valde att kontakta spa-anläggningar lokaliserade på den svenska västkusten då mycket historia innefattar dem. Intervjuerna gjordes via mail och telefon, där en av fördelarna med detta är att jag som undersökare ej kan influera respondenterna.

¹⁵ www.eki.mdh.se/Kurshemsidor/foretagsekonomi/robhan/index.htm Hämtad:2013-05-10

¹⁶ Gustavsson, B. "Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen" (2010)

Frågorna och dess svar jag fick gjorde att jag fick en bra grund till min analys då formuleringen av frågorna följde mitt syfte. Nackdelarna med intervjuerna jag gjorde var att jag ej lika lätt kunde ställa följdfrågor eller läsa av kroppsspråk, det är även intressant att besöka dem på plats då intrycket även kan ge en bild av helheten. Intervjuerna var av strukturerad form och frågorna var ej ledande, något som är viktigt när intervjuer genomförs så att inte respondenten svarar som utfrågaren önskar. En viktig fråga innan intervjun startar är att fråga om den som svarar vill vara anonym, vilket då gör att enbart företaget skulle kunna komma att nämnas när sammanfattning görs av intervjun. Det är av etiska skäl som denna fråga ställs då den anställda eller ägaren kanske inte vill lämna ut sig i en text.

Intervjuerna gav mig för min studie relevant underlag då frågorna jag ställde följde mitt syfte.

Carina Wallberg (Varbergs kurort Comwell), Malin Gustafsson (Vann Spa Hotell Konferens) och Kerstin Glaés (Strömstads badanstalt) är spa-chefer på respektive anläggning.

Respondenterna har betydande roll i företaget men efter intervjuerna och en undersökning på respektive anläggningarnas hemsidor ser jag ett relativt oberoende i deras svar och även om bilden som skapas av dem är likvärdig hemsidans har jag som utfrågare uppfattat en passionerad känsla gentemot branschen de jobbar inom och platsen de är anställda på.

Den kvantitativa studien som jag genomförde bestod av en enkät-undersökning innehållande en fråga som jag önskade ett kort svar på där grundfrågan var att svara på vad anledningen var till att respondenten ville eller besökt en spa-anläggning, det första dom tänkte på bad jag dem skriva ner. Enkäten skapades via Google drive och jag kopplade den till min profil på Facebook där jag förklarade mitt syfte med frågan och önskade svar från alla och en var och gjord den offentlig då många kunde se den och välja att besvara den. Antalet respondenter på den blev 30 stycken. Frågan var enkel i sin utformning, vilket kan både vara en fördel och en nackdel på så sätt att den ej går att misstolka men svaren kan också bli något helt annat än vad jag hade inräknat. Jag har varit noga att med jämna mellanrum koppla enkäten till Facebook för att få så många svarande som möjligt innan sammanfattningen skulle göras, men antalet blev ej så många vilket jag hade hoppats på för studiens skull och för att få en högre trovärdighet i min undersökning. Gjorde valet att koppla den till Facebook då enkäten enbart innehöll en fråga och jag då ansåg att välja personer och leta fram adresser för att sedan skicka den via post skulle kosta för mycket och därav inte värt det i och med bortfall kan inräknas, detta på grund av glömska eller bekvämlighet. Antalet respondenter blev sammanlagt 30 personer och trovärdigheten i min undersökning är ej till antalet stark då ett minsta antal respondenter brukar nämnas på cirka 33 för att få en högre styrka, men tillräckligt för att kunna binda samman min undersökning med teori och intervjuerna och därefter bygga en analys.

2.6 Metodkritik

Intervjuer kan vinklas då utfrågaren kan ställa ledande frågor men detta försökte jag undvika i största möjliga mån. Vad gäller intervjumetoden är den mera flexibel så till vida att följdfrågor kan ställas och annat kan komma upp under intervjun som kan utforskas antingen med litteratur eller fortsatta frågor till respondenten.

Om jag som intervjuare sköter mig bra kan mycket data samlas in vid en intervju och det ger ett djup som inte till exempel en enkät kan ge. Kroppspråk, mimik och tonläge kan avslöja mycket för den utfrågande, något jag tyvärr i och med telefon-intervjuerna och mailen ej kunde se utan fick gå på röst och deras bemötande således.

Problemen som kan uppstå vid intervjuer är det faktum att svaren kan vara svåra att sammanställa och analysera på, även att vid felformulerade frågor kan svaren ej besvara det syfte författaren har med sitt arbete.¹⁷

En viss skevhet kan uppstå då jag som jobbar med arbetet och de jag frågar är människor och vi kan påverka varandra åt båda hållen. Det brukar kallas för bias. Då jag är ensam intervjuare kan denna skevhet förbli omedveten vilket kunde ha upptäckts om vi var flera som intervjuade och kunde se respektive svar och insamling och dessutom registrerat varandras sätt och hur vi arbetar. Detta innefattar även mina förutfattade meningar och åsikter, och mitt omdöme som författare. Jag har försökt hålla mitt sinne öppet och genomfört mina undersökningar så att mitt syfte skall uppnås och ej inneha riktning men däremot inneha hög validitet och reliabilitet. Den litteratur jag valt ut till min teori-del har jag valt ut efter vad jag sökt och mina frågeställningar, och inte ut efter vad jag själv anser vara ”rätt” svar på mina frågor.¹⁸

¹⁷ Bell, J. ”Introduktion till forskningsmetodik” (2009)

¹⁸ Denscombe, M. ”Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna” (1998)

3. Teoretiska utgångspunkter

Under denna del i uppsatsen beskriver jag redan befintlig information och kunskap i området jag valt att undersöka. En beskrivning till bakomliggande historia kring ämnet och uppkomst följer även här.

3.1 Dåtid

Det är delade historier kring namnet eller ordet spa och dess ursprung, men spa kommer från latin och betyder ”Hälsa genom vatten”, som är den ena versionen kring spa och dess ursprung. Under antiken skrevs bokstäverna ”spa” på väggarna i de offentliga badhusen, som då tolkades till ”Salus per aqua” vilket på svenska blir ”Hälsa/läkning genom vatten”.¹⁹

Hälsobrunnar är något som funnits sen Antiken i Medelhavsländerna och brunnsdrickning spred sig under 1500-talet i stora delar av Europa. Den första brunnen i Sverige är Medevi brunn och officiellt fann man den 1678.²⁰

En annan betydelse av ordet spa kan vara etymologisk och ordet spåras då till till en form av ett latinskt verb ”spargere”, ”att hälla framåt”. Anläggningarna byggdes som oftast vid varma källor och vattnet där ”hälldes framåt”.²¹

Spa är även en ort i Belgien och dess storhetstid var under 1700-talet och människor från hela världen kom dit för att uppleva och dricka det mineralrika vattnet. Det påstods att bad i det mineralrika vattnet, termalbad, kunde bota sjukdomar. Under slutet av 1800-talet nådde brunnsdrickandet sin höjdpunkt och det började nu utvecklas spa-anläggningar som nyttjades för både kropp och själ.²²

I England fördes ordet spa in genom det gamla wallonska ordet ”espa” som betyder fontän, det utvecklades sedan till ”spaw”. ISPA (International SPA Association), grundades 1991, utvecklade en definition av ordet SPA som kan betecknas i beskrivningarna upplevelser, läge och område. De inringar spa-upplevelsen som en tid för avslappning, reflektion, förnyelse och glädje. ISPA har som vision att vid spa-upplevelser förnya människan men att även informera om värdet av denna upplevelse.²³

Arne Olofsson, professor i engelska, anser och försöker påvisa att dessa betydelser kring framkomsten av Spa är till viss del felaktiga då till exempel ”spargere” ej helt betyder ”hälla framåt” utan snarare ”stänka”. Han menar också att det inte finns någon litteratur där det står att bokstäverna klottrades på några väggar i badhusen utan det är något som skapades i efterhand för att bilda en mystik kring fenomenet spa.²⁴

¹⁹ www.spaweekendhotell.se/hotell.se/spa-historia

²⁰ Hult, A. ”Dricka brunn - Om gamla tiders spa” (2007)

²¹ www.spaweekendhotell.se/hotell.se/spa-historia

²² Hult, A. ”Dricka brunn – Om gamla tiders spa” (2007)

²³ www.spaweekendhotell.se/spa-historia

²⁴ Olofsson, A. ”Makten över etymologin – några fallstudier” (2002)

Vi inspirerades här i Sverige av kurorterna runt om i världen och skapade ut efter det egna brunnsorter, så som Medevi brunn som jag nämnde tidigare, men även Sättra och Loka är två andra exempel på kända brunnsorter i Sverige.

Det har näst intill alltid funnits bad som njutning i alla kulturer. De kalla baden har använts som kurmedel för många men varma bad föredras och gjordes även då.

En romersk författare vid namn Seneca den yngre, levde från 4.f.Kr. till 65 e.Kr., ansåg antagligen att de kalla baden var av mer nytta då han har yttrat att svettning var något som skulle ske under hårt, produktivt arbete och inte genom sittande i ett hett rum eller bad.²⁵

Badhus är något som byggts upp i stora delar av världen nästan alla av samma anledning, hygien, socialt och välmående. Grekerna nämns tidigt i litteratur med deras badkultur. Pakistan är ett annat land som omnämns, med sina toaletter och badrum, detta kring 4500 f.Kr. Asien kring 700 e.Kr. började anlägga badhus enligt gammal litteratur. Med tanke på att kommunikationen och förflyttningen ej var så lättsam förr är det ganska otroligt att badhus och kurorter anlades runt om i världen med en så snarlik betydelse inom de olika kulturerna. Även om handel skedde och erfarenheter byttes är kanske inte sannolikheten så stor att individer som sågs ytligt diskuterade deras olika badvanor i respektive land.²⁶

Badanläggningar uppfördes ofta av romerska kejsare inför val för att få in mer röster, som oftast kring varma källor. Romarna var även i England och lät bygga upp anläggningar kring de tre varma källorna som fanns i Bath, detta kring 40 e.Kr. Antagligen nyttjades dessa redan innan romarna begav sig dit men nu fanns även byggnader att vara i. Runt 300-talet började dock anläggningar så smått förfalla, men det gjorde även romarriket.²⁷

Turkiska bad är kända även i Europa men araberna tycker dock det är avskyvärt att bada i sin egen smuts och föredrar alltså att stå under rinnande vatten. Det är till viss del kopplat till religionen då baden var och är som annex till moskéer och blir som en andlig rening men som nu på senare år även blivit till en social inrättning.

Sexhandel var något som pågick i dåtidens anläggningar men när kristendomen växte sig stark kom den att lägga sig i och etiskt anse detta som felaktigt och som påföljd blev besökarna till baden mindre. Det ändrades sedan under 1400-talet då det ökade igen men då med hälsa som inriktning.

Havsbaden började enligt olika källor under sena 1700-talet i England. Nu blomstrade även de salta baden, havsbad, och dem ansågs vara bra för gikt och kramper, men även för att öka en kvinnas fertilitet och minska oron hos dem. Säsongen för dessa bad varade som oftast i sex månader och först i Sverige med kurbad för allmänheten var Strömstad, år 1813 har nämnts som deras offentliga start men det nämns även att det kan ha öppnat redan 1768.²⁸

²⁵ Hult, A. ”Dricka brunn - Om gamla tiders spa” (2007)

²⁶ Jörgensen, H. ”Spa för kropp och själ” (2006)

²⁷ Hult, A. ”Dricka brunn - Om gamla tiders spa” (2007)

²⁸ www.stromstad.se/omkommunen/ Hämtad: 2013-05-06

Bad i havet har inte lika gammal historia som kuranläggningarna. Linné ansåg att vatten rensar ur kroppen på de salter och onödigheter som vi själva samlar på oss genom maten vi äter och det vi dricker. ”...saltet från den mycket saltade maten skadar blodet, fräter på fibrerna [nervtrådarna] och de minsta blodkärlen och att det bereder väg för skörbjugg, kakexi [avmagring], vattensot [ödem] med mera”.²⁹

Sven Anders Hedin, brunnsläkare, skrev en gång år 1803 : ”*Mineralvattnet stärker och förbättrar de fasta delarna och upplöser och avför de stockande och skadliga vätskorna, ger nerverna spänstighet och musklerna sin retlighet...*”. En ihållande åsikt kring brunnsdrickning och bad tycks alltså finnas.

När reklam gjordes på den tiden för kurer, orter och dess anläggningar framhölls gärna de sjukdomar och besvär som botades eller kunde fås hjälp med genom bad och förtäring. Dock började tron på vattnet tappas runt skiftet 1900.

”De mötas här, de fattiga, de rika, de höga, de låga, de kroppssjuka, de sjösjuka; de gå alla att suga nytt liv vid naturens bröst. Den goda modern!

Hennes källor springa för alla, alla! Hon skiljer ej på sina barn, hon vet ej av styvbarn, men bjuder sitt liv och sin kraft åt alla.”

- Fredrika Bremer, ur ”Nina. Teckningar ur hvardagslifvet” (1835)

Det var dåligt med duktig läkarvård i allmänhet i Sverige, men vid kurorterna fanns det läkare som i mesta möjliga mån kunde ge de sjuka tid och omvårdnad. Gästerna skulle dricka vid olika tidpunkter på dygnet då köerna annars kunde bli långa, de fattiga och obemedlade, som det hette då, fick gå dit tidigt på morgonen, tre till fyra, därefter bönderna vid sex-tiden och sist ståndpersonerna som kunde stiga upp vid tio och börja gå dit vid elva.³⁰

3.2 Nutid

Huvuddelen av besökarna är idag kvinnor och det var även så förr i tiden, upp till 2 kvinnor på en manlig besökare räknade man med då. Orsakerna anses vara olika, kvinnor var kanske sjukare eller så hade de ett större behov av socialt umgänge då de enbart gick hemma i det vardagliga livet och behövde omväxling. Det kanske till och med är så att det trodde mer på verkan som brunnarna hade på människor än männen.³¹

²⁹Linne, Carl von. ”Levnadsordning vid en surbrunn” (1953)

³⁰Hult, A. ”Dricka brunn – Om gamla tiders spa” (2007)

³¹Hult, A. ”Dricka brunn – Om gamla tiders spa” (2007)

Spa-anläggningar är något som ökat i takt med att vi anser det mer och mer accepterat. Enligt en rapport skriven av ”Sveriges hotell och restaurangföretagare” 2010 hade 16 procent av Sveriges befolkning vistats på ett spa, då utan att övernatta.

Spahotell omsatte år 2010 ungefär 3.5 miljarder kronor och de företag som driver någon slags spa-verksamhet omsatte samma år cirka 4 miljarder kronor. Kartlagt detta år fanns 279 spa-anläggningar, där är hotell och dagsverksamhet inräknat.³²

International SPA Association grundades som en gemensam grund för all spa-verksamhet men på grund av olikheter mellan länderna och hur spa och dess utbud skiljer sig gick många ur denna organisation i slutet av nittio-talet, som följd skapades Svenska Spahotell 2004. De vill med denna organisation styrka och influera branschens identitet och standard, marknadsföringen, personalens standard bland annat. Svenska Spahotell har anammat de fyra grundpelarna, vila, rörelse, näring och beröring, och har ett gemensamt fokus på de i branschens företag.³³

Västvärldens leverne är av den mer stressade arten och vi pumpas med information av olika slag hela tiden genom television, mobiltelefoner, datorer och tidningar. Det faktum att skicka e-post går relativt fort att skriva och få iväg till mottagaren och få svar tillbaka, medans förr skickades brev via post vilket kunde ta några dagar att få iväg och sen dessutom få svar tillbaka, detta är ett av alla bevis på hur vi effektiviserar vår vardag hela tiden och det förenklar. Frågan är om våra kroppar verkligen anpassar sig i samma takt och kan ta in allt runt om kring på ett sätt som gör det hållbart. Detta har gjort att många anläggningar tar ett steg tillbaka eller ifrån teknik och förenklar genom att minska yttre påfrestningar och intryck.³⁴

Mänskligheten har ett övertag mot naturen på så sätt att vi kan motverka fetma, rynkor och andra kroppsliga egenheter med diverse metoder, så som botox och operationer som vi själva bekostar likvärdigt med dagens utveckling inom teknik. Som svar på detta utvecklas span och erbjuder människor behandlingar av olika slag för att möta våra varierande önskemål. De grundar sig fortfarande på antikens fyra grundpelare, vila, rörelse, näring och beröring, även om utbudet skiftar från anläggning till anläggning.³⁵

Den österländska kulturen avspeglar sig på den västerländska genom att badkultur och diverse behandlingar nu används inom spa-verksamheten, dit vi tar oss för att uppleva lugn och behaget av omhändertagandet. Det faktum att vi som individer finner ro på ett spa när människor i den österländska kulturen gör det i sin vardag, är något som finnes kanske inte underligt, men eftertänksamt då de lever i en annan tidsepok, inte utvecklingsmässigt men upplevelsemässigt.³⁶

³² Sveriges hotell och restaurangföretagare ”Spamarknaden i Sverige 2010”

³³ Jörgensen, H. ”Spa för kropp och själ” (2006)

³⁴ Jörgensen, H. ”Spa för kropp och själ” (2006)

³⁵ Blomqvist, K. ”Spakultur – Mens sana in corpore sano – i teknopolis tidevarv?” (2007)

³⁶ Smith, M. ”Transforming Quality of Life through Wellness Tourism” (2013)

I en artikel skriven av Anne-Christine Hornborg tar hon upp hur den moderna världen välkomnat spa och dess funktion då vi främjas att ta hand om den enskilda individen, en följd till avvecklingen av det kollektiva levernet och i branschen utbildas ständigt terapeuter inom nya områden av de egna skaparna, något Hornborg anser vara tveksamt då det kan gynna de oseriösa inom branschen då grunden redan är instabil.³⁷

Enligt en uppsats skriven av Linn Augustsson och Lovisa Nilsson som är begränsad till Västra Götalands län är den stora orsaken till en spavistelse avkoppling och när de söker efter anläggning att besöka grundar de flesta sitt val på känslan om den kan inge harmoni och lugn.³⁸

Spa är en förhållandevis ny bransch som växer sig stabil och hållbar och det är en snabb produktutveckling på anläggningarna och konkurrensen är tuff och stora prisskillnader skiljer dem åt. Det är också många aktörer som vill använda sig av ordet ”spa” i sitt företag, något som legat till grund för en oseriös och tveksam del i branschen, något som de olika organisationerna försöker råda bot på. Som exempel är ISPA (International SPA Association) och Svenska Spahotell.³⁹

De flesta anläggningarna erbjuder en ”flykt från vardagen”, något som anammats i många delar inom turism-industrin, vilket kan skapa en bild av att individer inte orkar med sitt egna liv.⁴⁰

³⁷ Hornborg, AC. ”Nya rituella sammanhang i senmodernitetens Sverige” Artikel i ”TvärSnitt” (2006)

³⁸ Augustsson, L. & Nilsson, L. ”Vem är den typiska spagästen?” (2011)

³⁹ www.spaochhalsa.se Hämtad: 2013-05-20

⁴⁰ Smith, M. ”Transforming Quality of Life through Wellness Tourism” (2013)

4. Empiri

I följande text ska jag återge den information och data som samlats in med hjälp av de olika insamlingsmetoderna, intervjuer, observationer och enkätundersökning. Metod-kritik skrivs därefter.

4.1 Intervjuer och observationer

Jag valde att göra intervjuer på grund av att jag ville fördjupa mig i det område jag valt att undersöka. Jag ställde följande frågor:

- Vad tror Du är orsaken till att spa-anläggningar blivit så populära? Grundar det sig mestadels på historien kring det eller är det något mer/annat?
- Utifrån vilken syn arbetar Ni med företagets marknadsföring? Alltså, vad vill Ni skapa för bild hos de potentiella besökarna och har Ni någon speciell grupp av människor Ni fokuserar på?
- Hur ser trenden ut för Er spa-anläggning? Pågår det en ökning med kundantalet, eller har det stagnerat eller kanske till och med så att det minskar i antalet kundbesök?
- Vilken bild/känsla vill Ni skapa hos kunden när dom är på plats? Med det menar jag hur Ni inreder, personalens bemötande och andra dylika intryck och känslor Ni vill skapa.

Kerstin Glaés jobbar som spachef på Strömstads badanstalt och hennes svar om vad som orsakat span deras framgång är bland annat det stressade samhället vi lever i och att vi dessutom upptäckt dess positiva effekt som behandlingarna har på oss. Hon menar att människor söker sig till platser där de kan återhämta sig. Malin Gustafsson, spachef på Vann Spa Hotell Konferens, menar dessutom att vi har blivit mer medvetna om vår hälsa och tillgängligheten blivit större och då har följden blivit att många söker sig till en anläggning över en dag eller helg för att få tid och avkoppling. Carina Wallberg, spachef på Varbergs kurort Comwell, tillägger att privatekonomin inverkat allt eftersom vår medvetenhet ökat för hälsa och välmående och därav en ökning av besökare.

När det gäller nästkommande fråga om hur de jobbar med sin marknadsföring och om de har någon enskild grupp de vänder sig mot är alla eniga om att satsa på alla och ingen enskild kategori, något som även syns på anläggningarnas hemsidor där erbjudanden gäller alla men däremot vissa tider och sorter, så som Morgonspa-paket, SpaDelight och Aftonspa.

Glaés förklarar hur Strömstads badanstalt jobbar med att visa välbefinnandet i en massage och spa-vistelse och vid ett besök på deras hemsida spelar de på att anläggningen ligger vid vattnet, de påvisar att personalen är certifierade och att de vill erbjuda gästen de bästa behandlingarna och att vistelsen där ska vara oförglömlig. Deras bemötande och byggnad ska vara välkomnande, positiv och varm.

På Vann:s anläggning jobbar dem ut efter deras fyra hörnstenar, vilka är: Det mångfaldiga Bohuslän, Ekologi, Omtanke och Modern design. De ligger nära vatten, skog och berg och i deras behandlingar kan en röd tråd ses genom att de tar in detta i deras utbud så som vatten- och stenterapier. De försöker hålla sig till naturnära produkter i så stor utsträckning som möjligt och till viss del använder de sig även av egenproducerade produkter. Hon poängterar att de vill och lägger lite mer tid på varje gäst och personal så besökare trivs och får ut mesta möjliga av sin visit och att personal håller sig ständigt uppdaterade och meriterade för sitt yrke och bransch.

Modern design: genomsyrar hela anläggningen. Vann Spa står för mystik, lugn och en helt egen värld. När du passerat vår spareception träder du in i vår värld, Vann.

Taget från Vann Spa Hotell Konferens hemsida

Wallberg berättar om hur de på Varbergs kurort framhäver deras arbete med de fyra grundpelarna, vila, träning, näring och behandling, och deras breda utbud. God mat, vacker matsal, dietist, lugnande och upptrappande träning både inne och ute är en del av deras utbud och det de framhäver. De vill skapa en resortkänsla där gästen även tar med sig något hem, i form av teknik att slappna av eller styrka från någon av deras föreläsningar. På deras hemsida visas bilder av människor av olika åldrar och leenden som visar hur det njuter av sin vistelse på kurorten och olika diplom och certifikat visas på bild som för att påvisa deras kompetens och kunnande inom branschen.

För den tredje frågan var det en differens mellan svaren då Gustafsson rapporterade att de ökar i dagsläget, medans Wallberg berättar att en minskning skett för tillfället på 4 till 5 procent på grund av ekonomi-krisen som pågår men att företaget fortfarande investerar och växer. Wallberg menar att först prioriteras spa- och restaurangbesöken bort, där efter kläder och skor. Glaés redogjorde att en ständig ökning pågår och gjort under många år nu.

Sista frågan behandlar ämnet kring vilken bild de skapar på plats, vad dem vill att kunden ska känna och få för intryck väl på plats och där svarade Wallberg att de vill inge en trygghet och tillit hos kunden, att det alltid finns lite mer runt hörnet. De har 80 massörer som kan ta hand om kunderna och 35 rum där de kan vistas. En tillgänglighet visas klart då öppet-tiderna är från sju på morgonen till elva på kvällen.

På Strömstads badanstalt vill de att kunden ska känna sig omhändertagen med ens de kommer in i byggnaden. De vill frambringa en fräschhet och att alla utrymmen är renliga och att personalens bemötande är av betydande roll, utan det spelar allt det andra mindre roll.

Vann Spa Hotell Konferens återkommer till svaret som gavs på andra frågan där de jobbar med deras fyra hörnstenar och vill inge en lyxig vistelse med god mat som är havsbetonat. De trycker också på att anläggningen är Svanen-märkt, miljöcertifierat och har en kravmärkt restaurang.

När observation genomfördes av hemsidorna för de olika företagen kunde en enkelhet uppfattas på så sätt att det var rena ytor och minimalistiskt med bild-intryck. De påvisade dock en exklusivitet genom de bilder som visades och texten som kunde läsas om de olika anläggningarna. Grundlig information om erbjudanden, priser och vad som erbjuds på plats framläggs och utöver ges information om vad gäst bör tänka på inför sitt eventuella besök.

4.2 Enkätundersökningen

Kom fram till att jag ville skapa en generell bild av varför människor ville eller besökte en spa-anläggning och ställde då en enkel fråga skapad i enkät-form och kopplade till Facebook på min profil. Gjorde den offentlig för att göra möjligheten för fler respondenter att svara på den. Frågan löd:

- Varför vill eller besöker Du ett spa?

Svaren blev till antal 30 vilket inte utgör en stabil grund för en fortsatt analys men kommer likväl inkludera dem. Av dessa 30 respondenterna svarade 25 på min fråga med ordet : Avkoppling. Resterande svar handlade om egentid, njutning, skönt, få massage och välmående.

5. Analys

Under denna rubrik redovisas resultatet av studien vilket också relateras till mina teoretiska utgångspunkter.

Syftet med föreliggande arbete är att försöka skapa en förståelse och bild av trenden kring spa och dess verksamhet, huruvida det är mer attraktivt att åka till en spa-anläggning än att köpa saker och fixa det hemma själv, dock blir det i en enklare version.

- Vad har besökarna för anledning till sin vistelse på spa?
- Hur ser trenden ut för spa-anläggningar?
- Varför spa-anläggningar blev framgångsrika, från då fram tills idag?

Melanie Smith betonar att de turister som besöker spa gör det som oftast av hälsoskäl vilket inte styrks av mina undersökningar där orsaken som oftast är välbefinnande och avkoppling, något som indirekt hör ihop med hälsan men ej så pass att man kan sammanlänka dem.⁴¹

Hon nämner också att den materiella betydelsen av välmående, både fysiskt och psykiskt betyder så pass mycket för många att dem oberoende på den ekonomiska situationen nästan alltid har pengar till att vistas på eller besöka ett spa, och ser jag till den statistik som förts över ökningen på span styrks detta då det år 2010 spenderades ungefär 500 miljoner kronor på de direkta spa-kurerna i Sverige.⁴²

Det har dokumenterats hur vattnet varit den centrala delen av en spa-vistelse i många år, även om gästen ej gör någon behandling i vatten gör det mycket för denne om det finns vatten som utsikt. När observationerna gjordes på de olika kurorternas hemsidor kan en röd tråd ses i form av vatten på bilder så som bad, att dricka eller hav och sjö. Historien kring kurorter grundar sig i att en källa med helande vatten finns och ut efter det bildades en anläggning så att många anläggningar använder sig av vatten i sin marknadsföring, som i dagsläget kan kännas som en naturlig uppföljning från dåtiden.⁴³

Kristina Blomqvist betonar att broschyrerna för diverse spa-anläggningar ofta spelar på människors osäkerhet kring sitt utseende och om de duger som dem är och erbjuder färganalyser och andra behandlingar för att ”fullborda” utseendet, allt för att locka dem till deras anläggning.

Det är något som ändrats sig fram tills idag där den stora betydelsen för en vistelse handlar om det kroppsliga och själsliga välmåendet hos den enskilda individen.⁴⁴

⁴¹ Smith, M. ”Transforming Quality of Life through Wellness Tourism” (2013)

⁴² Sveriges hotell och restaurangföretagare ”Spamarknaden i Sverige 2010”

⁴³ Hult, A. ”Dricka brunn – Om gamla tiders spa” (2007)

⁴⁴ Blomqvist, K. ”Spakultur – Mens sana in corpore sano- i teknopolis tidevarv?” (2007)

Enligt flertalet undersökningar under de senaste två åren är orsaken kring varför ett spa besöks som oftast för avkopplings skull vilket min enkät-undersökning även påvisar.⁴⁵ Det är en relativt ny bransch som har en kvick produkt-utveckling och det visar sig tydligt genom de olika undersökningsresultat som framvisats och broschyrer och hemsidors arbete med marknadsföringen, då trenden kring den enskilda individen ändrat sig genom tiderna och riktas mot det som faller i tiden just då, så som nu när wellness-trenden sprider sig genom landet. Vi blir mer och mer medvetna om våra egna kroppar då informationen är mer tillgänglig och utforskad, så att valet att besöka ett spa kan ses som en kompensation, som ett plåster på såren, för sin egen kropp och vårt dåliga samvete gentemot den i dessa stressiga tider.⁴⁶

Efter intervjuerna och dess sammanställning såg jag att marknadsföringen av de tre spa-anläggningar jag fokuserade på jobbade åt samma håll. Den bild som vill skapas är till stor del mängden av deras utbud, att destinationen ska ge vila och avkoppling och en känsla av lyx, något annat än vardagen. Det är som det nämns i boken ”Spa för kropp och själ” att vi hela tiden levererar mer teknik som ska underlätta våra liv men hänger kropp och huvud verkligen med i den utvecklingen?⁴⁷

Tillgängligheten av spa-anläggningar har till viss del gjort att denna sorts upplevelse blivit ett med folks val av aktivitet i vardagen, en trend som följer dagsläget. Vi finner inte längre våra hem och egna liv fullt tillräckliga utan söker som oftast oss utanför den egna zonen. När tv-tablån visas syns en annan trend där mycket handlar om att skaffa något och göra det till sitt eget mycket för att konsumtionen är så pass stor av produkter att det unika är något som eftersöks. Den trenden är dock så smått på väg ut genom tv-rutan.

Förr handlade spa mest om den medicinska, själsliga och kroppsliga renheten, då läkarvård erbjöds på plats och bad var av stor betydelse. I vissa kulturer handlar baden också om den religiösa reningen och föreningen med sig själv, i form av dusch. I nutid handlar span fortfarande om en sorts rening, men mer av psykisk variant då en vistelse på spa kan ha en avstressande och lugnande effekt på en individ vilket är det som lockar mest besökare vid närmare undersökning av anledningar kring sina besök på en anläggning. Stress-symptom är den största anledningen till varför människor söker sig till sjukvården idag och det är också bevisligen den anledning som gör att många söker sig till span. Jämförelsevis mot konsumtionen av hygienartiklar i dagens läge gör att en slutsats kan dras i form av att människor generellt lägger mer pengar på en spa-vistelse än att köpa hem produkter.

Prisdifferensen är stor mellan hygienartiklar och en spa-vistelse, men det kan likväl dras en generell slutsats att mer och hellre tid läggs på att åka iväg till en anläggning än att ordna det en kväll där hemma.⁴⁸

⁴⁵ Augustsson, L. & Nilsson, L. “Vem är den typiska spagästen?” (2011)

⁴⁶ Smith, M. ”Transforming Quality of Life through Wellness Tourism” (2013)

⁴⁷ Jörgensen, H. ” Spa för kropp och själ” (2006)

⁴⁸ www.socialstyrelsen.se Hämtad: 2013-05-19

Undersökningar har gjorts kring det faktum om en massage kan underlätta för våra onda och ömmande kroppar och det funderas nu på om ett BOT-avdrag, vilket innebär att avdrag kan göras i efterhand på de besök vi gör på en anläggning av hälsoskäl eller förebyggande syfte, ska genomföras i Sverige där argumenten är att det skulle underlätta för den svenska sjukvården och dess påfrestning i dagsläget. Vi kan själva påverka vår hälsa och förebygga den eller ta hand om den i efterhand vid sjukdomsfall, då BOT-avdraget ska fungera som ett avdrag som kan göras för de behandlingar man genomfört och ska alltså på sikt kunna underlätta för både patienter och de anställda i sjukvården.⁴⁹

⁴⁹ www.spaochhalsa.se

6. Diskussion och slutsats

Under denna del sammanförs teori, empiri och en diskussion förs utifrån dessa ihop med egna reflektioner.

Genom att sammanföra mina svar med teorin jag sökt fram anser jag att mina resultat generellt sett styrker den bild som tidigare undersökningar redovisar. Det vill säga människor söker sig bort och inte hem när tid ges.

Spa är en destination som vuxit sig stark genom en frekvent produkt-förändring och hur de arbetar med sin attraktion gentemot potentiella kunder. Allt förändras över tid där olika trender under olika tider är rådande. Spakulturen är här inget undantag.

Mitt syfte var att undersöka om attraktionen var större att besöka ett spa jämfört med att skapa ett där hemma och efter intervjuer, statistik och utifrån tidigare forskning kan jag konstatera att spakulturen är något bestående och kommer stanna, även om dess koncept som sådant ständigt genomgår vissa förändringar. Då lockelsen med att ordna något där hemma inte är av största betydelse för den enskilda individen, utan i så fall någon enstaka händelse kan ske så som i nagelmålning, fotbad eller ett bad i karet, men i största helhet sker som oftast ej något spa-upplevelse i hemmet. Detta grundar jag på det faktum att konsumtionen av hygien-artiklar inte överstiger inkomsterna spa-marknaden innehar, att kostnaderna skiljer sig mellan de olika alternativen ska naturligtvis omnämnas men i det stora hela är det spa-anläggningarna som har den högre procenten i konsumtionstabellen.

Källor

Litteratur

Augustsson, L. & Nilsson, L. ”Vem är den typiska spagästen?” (2011) Högskolan Väst, Trollhättan.

Bell, J. ”Introduktion till forskningsmetodik” (2009) Förlag: Studentlitteratur AB Tryckort: Lund

Björklund, M. & Paulsson, U. ”Seminarieboken – att skriva, presentera och opponera” (2010) Förlag: Studentlitteratur AB Tryckort: Lund

Blomqvist, K. ”Spakultur – Mens sana in corpore sano – i teknopolis tidevarv?” (2007) Lunds universitet, Lund.

Denscombe, M. ”Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna” (2008) Förlag: Studentlitteratur AB Tryckort: Lund

Gustavsson, B. ”Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen” (2010) Förlag: Studentlitteratur AB Tryckort: Lund

Hornborg, AC. ”Nya rituella sammanhang i senmodernitetens Sverige” Artikel i ”TvärSnitt” (2006)

Hult, Anders. ”Dricka brunn – Om gamla tiders spa” (2007) Förlag: Atremi Tryckort: Mjölby

Jørgensen, H. ”Spa för kropp och själ” (2006) Förlag: Hälsöförlaget Stevali AB Tryckt hos: Växjö

Linné, Carl von. ”Levnadsordning vid en surbrunn” (1953) Akademisk avhandling

Olofsson, A. ”Makten över etymologin” (2002) Göteborgs universitet, Göteborg.

Repstad, P. ”Närhet och distans – Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap” (2007) Förlag: Studentlitteratur AB Tryckort: Lund

Smith, M. ”*Transforming Quality in Life through Wellness Tourism*” (2013) Budapest Business school, Budapest, Ungern.

Sveriges hotell och restaurangföretagare ”*Spamarknaden i Sverige 2010*” En ekonomisk genomgång Uppdragsgivare: Svenska Spahotell

Hemsidor

- Strömstads historia

www.stromstad.se/omkommunen/forvaltningar/kommunledning/kulturochfritid/kulturarvet/stromstadshistoria.408.html Senast uppdaterad: 2007-10-02 Hämtad: 2013-05-06

- Spa historia

www.spaweekendhotell.se/spa-historia Senast uppdaterad:2013 Hämtad: 2013-03-29

- Reliabilitet och validitet

www.eki.mdh.se/Kurs_hemsidor/foretagsekonomi/robhan/reliabilitet.htm Senast uppdaterad: 2003-01-22 Hämtad: 2013-05-10

- Socialstyrelsen angående stress

www.socialstyrelsen.se/publikationer2009/2009-126-71/Documents/6_Psykosociala.pdf

Skriven: 2009 Hämtad: 2013-05-19

- Spa historia

www.experienceispa.com/media/facts-stats/ Uppdaterad senast: 2013 Hämtad: 2013-05-19

- Uppsatsguide en sida som ingår i Academic network

www.uppsatsguiden.se

- Branschorganisation

www.spaochhalsa.se Senast ändrad:2013 Hämtad: 2013-05-20

- Information kring bad

www.home-expo.se Senast ändrad: 2013 Hämtad: 2013-04-20

- Hälsa och spainformation

www.spaochhalsa.se Senast uppdaterad: 2013 Hämtad:2013-05-20

Bilaga 1

Intervju-frågorna

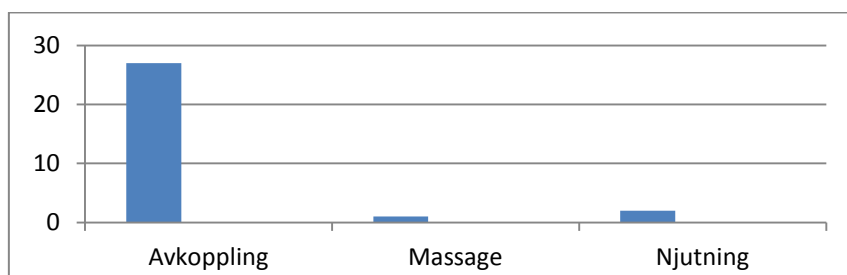
- Vad tror Du är orsaken till att spa-anläggningar blivit så populära? Grundar det sig mestadels på historien kring det eller är det något mer/annat?
- Utifrån vilken syn arbetar Ni med företagets marknadsföring? Alltså, vad vill Ni skapa för bild hos de potentiella besökarna och har Ni någon speciell grupp av människor Ni fokuserar på?
- Hur ser trenden ut för Er spa-anläggning? Pågår det en ökning med kundantalet, eller har det stagnerat eller kanske till och med så att det minskar i antalet kundbesök?
- Vilken bild/känsla vill Ni skapa hos kunden när dom är på plats? Med det menar jag hur Ni inreder, personalens bemötande och andra dylika intryck och känslor Ni vill skapa.

Bilaga 2

Enkätundersökningen – frågan med tillhörande resultat.

- Varför vill eller besöker du ett spa?

- Svar:
- Avkoppling - Njutning och avkoppling - Avslappning
 - Avslappning - Avkopplande - För avkoppling
 - Relax och njutning - Relaxa lite bortskämd - Avkoppling
 - För att kunna slappna av och få egen tid - Njutning
 - Vill besöka ett spa för att få slappna av och stressa ner
 - För avslappning få det unika som inte finns i vardagen.
 - För att slappna av och unna mig något utöver det vanliga. Det en slags lyx!
 - För att känna mig bortskämd och för att koppla av!
 - För att må bra o njuta en stund. Bara få vara inga måsten...ta en behandling, bada, bubbla, basta o kanske äta gott
 - För att det är skönt och avkopplande - Avkoppling och bli omhändertagen
 - För att slappna av och ta hand om mig själv - Koppla av - Koppla av
 - För att koppla av och må bra. - För att få koppla av från vardagen
 - Avslappning - För att ha de bra och vila - Avkoppling för onda kroppar
 - Få massage! - Avslappning - Koppla av
 - För att få en stunds avkoppling för bara mig utan att tänka på något annat , bara ha det skönt.

Sammanställning av enkät-undersökning, 30 respondenter.

